

Ur tidningen Kvällsstunden 22/4 1967 hittades följande:

YRVÄDRET ÅR 1850

På tisdagsmorgonen den 29 januari 1850 inträffade ett svårt snöfall och en hastig sänkning av temperaturen samt stark blåst, som snart övergick till full orkan; snödrivorna så hårda att de bar gående. Den hårda nordanstormen pressade ihop stora ogenomträngliga drivor, tegelpannor blåste ner och blev livsfarliga för alla som var ute i yrvädret, otaliga halmtak blåste bort.

Tidningen "Upsala" berättar, att förliden tisdagsmorgon inträdde det värsta yrväder man härstädes i mannaminne sett, vid middagstiden kunde man inte se 50 alnar framför sig i snöyrån, som förvandlade dagsljuset till fullständig skymning. Inte förrän på onsdagsmorgonen avtog vinden. Det var tur för Uppsala att elden ej kom lös; tornväktaren kunde ej signalera - han såg ej staden i snöyrån.

Uppsala slapp ganska lindrigt undan, men på vägarna runt staden fick 20 människor släppa till sina liv; i hela landet blev offrens antal 150. När man på onsdags f.m. började gräva sig fram på de totalt ofarbara vägarna, fann man i alla riktningar människor och djur som dukat under i kamp mot källden. På Gävlevägen, mitt emot där flyget nu ligger, påträffades en död man stödd mot en gärdesgård. Av hans häst, som låg i ett dike ett stycke därifrån, såg man en fot ovan snön. Den döde var hemmansägaren Mats Mattson från Fansta i Bälinge socken - allmänt känd för sin redbarhet och ordentlighet. Han hade på e.m. lämnat staden i sällskap med en bonde från Tierp, som förgäves bad honom stanna i en närbelägen gård. På vägen nära Berthåga fann man nämndemannen Mats Ersson från Boksta i Vittinge socken, med två hästar som var totalt begravda i snön. Ersson hade både händer och fötter totalt förfrusna, och avled på Akademiska sjukhuset. På Stockholmsvägen mitt för Sunnersta hittades en kakelugnsmakare från Sigtuna död.

Utanför Kungsängstull, mellan Nöden och Pinan, påträffades en äldre man liggande död i sin färdkorg på kälken, förspänd med ett ännu levande storkreatur. Mannen var klädd i päls och två västar samt blå tygbyxor; han var bonden Erik Larsson från Trångdala i Almunge socken. En dryg fjärdingsväg längre bort nedanför Berga påträffades 2 döda, bonden Almlöf från Högby i Lagga socken och soldathustrun Anna Christinsdotter Berg från samma by; hon hade en slarver till man, som föga eller intet brydde sig om familjen, hon hade varit till staden för att skaffa (tigga) mat åt deras 5 hungrande barn. I en gård utanför Kungsängstull blev hon erbjuden stanna över natten, men hon måste hem till barnen som saknade mat.

Utom de redan nämnda omkom flera personer i Uppsala-trakten. En knapp fjärdingsväg från sitt hem fann man bonden Anders Andersson från Elfsta by i Dalby socken, på Viggeby Långäng. Inte långt härifrån hittades kyrkoherde Wahlstedts i Västeråker båda drängar, Gustaf Ekman och Jan Björklund, döda på hemväg från staden, helt nära prästgården, med flera offer i kringliggande orter. I Vaksala hittades bonden Carl Örn död i sitt åkdon. Vid Slavsta i Vaksala blåste en liten son till bonden Högmark bort, på väg mellan ladugården och bostaden. Den lilles kropp återfanns vid snösmältningen på våren. Föräldrarna var nära att dela gossens öde i sitt sökande; i mörkret blev de i fähuset över natten. På Stabby gärde

Grevinnan på Skokloster gjorde anspråk på fru Nordenflychts "Characters-Byggning" i den händelse hon dog före kontraktstidens utgång. Men det blev arvingarna som övertog huset - och det är förklaringen till husets mystiska försvinnande. På 1890-talet spårade Nordenflycht forskaren John Kruse byggnaden till Vassunda prästgård, som fru N. värderade till 10.000 daler kopparmynt. En tradition som bland annat förmedlats av Atterbom, berättar att huset revs och flyttades till Vassunda öster om Skokloster. Det ansågs då eller tidigare märkvärdigt att flytta hus sjövägen - i det här fallet över Ekoln - och fru N:s arvingar var måna om att sälja huset så snabbt som möjligt, eftersom det stod på ofri grund.

Till Vassunda skall huset ha flyttats av Alsike och Vassunda-bor enligt lämnade uppgifter. Där blev huset från skolandet, kyrkoherdebostället - vi minns att Vassunda då tillhörde Håbo Härad samma som Skokloster-Håbo. Sedermera när Vassunda kyrkoherdebostad uppfördes till bostad för kyrkoherden disponerades den omnämnda Characters Byggningen för arrendatorsbostad, och även till tjänstelokal för kyrkoherden. (1908 var prosten Friis tjänstgörande kyrkoherde, och i denna byggnads stora sal blev undertecknad av Friis som konfirmationslärare, undervisad.) På 1890-talet besökte John Kruse Vassunda prästgård, och han säger, "detta envåningshus trähus med vestibul och fem rum på nedre botten, samt två vindsrum". I en kakelugnsnisch noterade han avbildningar av en fiol, en trumpet och en teatermask, vilket allt påminde honom om titelvinjetten "Våra Försök". Kruse registrerade också den för en prästgård i övrigt ovanliga artistiska kakelutsmyckningen - hans slutsats blir då "att denna byggnad verkligen är Lugnet, där fru Nordenflycht kämpade en sista förtvivlad kärlekens kamp". På 1920-talet flyttades denna byggnad av arrendatorn, till s.k. Asphagen på västra sidan av allm. landsvägen E4 ca 50 meter från landsvägen, är huvudsakligen lika uppförd som den flyttades från Sko till Vassunda, endast källarvåning har tillkommit vid den senaste flyttningen, och är nu arrendatorsbostad, inredd i hela huset.

*Sammanställning och foto av Valfrid
Gustafsson*